

Ohrožené druhy

Poparka třířadá (*Meesia triquetra*)

Drobný málo nápadný mech, který roste na bázemi bohatších rašeliništích s dostatečně vysokou hladinou podzemní vody v místech, kde je malá konkurence rašeliníků a cévnatých rostlin. Patří mezi kriticky ohrožené druhy – v ČR má 5 lokalit, 4 z nich jsou na Českomoravské vrchovině.

Bažiník kostrbatý (*Paludella squarrosa*)

Typicky kostrbatě zpět ohnuté pětiřadá lístky dodávají tomuto mechu nejen nezaměnitelný vzhled, ale dělají z něj také jednoho z největších rašeliništních krasavců. Druh roste na zachovalějších rašelinných loukách. Na Českomoravské vrchovině se nachází 14 z 18 recentně známých lokalit v ČR. Na řadě lokalit jsou ale populace velmi malé, proto druh patří k nejohroženějším rašeliništním mechům.

Srpnatka fermežová (*Hamatocaulis vernicosus*)

Celoevropsky významný druh chráněný v rámci programu Natura 2000 je jedním z indikátorů zachovalosti rašelinných biotopů. Na Českomoravské vrchovině má druh centrum rozšíření – nacházejí se zde téměř 2/3 ze 70 recentně známých lokalit v ČR.

Bařinatka obrovská

(*Calliergon giganteum*)

Tento mech připomínající zmenšený vánoční stromeček roste často zcela ponořen v různých zvodnělých tůňkách a stružkách, kterých na rašeliništích díky heterogennímu terénu bývá dostatek. Na Českomoravské vrchovině se nachází přibližně polovina z více než 50 recentně známých lokalit v ČR.

www.prirodavysociny.cz

V roce 2017 vydala Pobočka České společnosti ornitologické na Vysočině v rámci projektu „Přírodní rozmanitost Vysočiny“ podpořeného grantem z Islandu, Lichtenštejska a Norska.

titulní strana: Přírodní rezervace Rašeliniště Kalíšě

text: Táňa Štechová, Eva Holá **foto:** 1, 3 – Libor Ekrť; 2, 4, 6 – Eva Holá; 5 – Eliška Horodyská; 7, 9 – Štěpán Koval; 8 – Milan Štech **grafická úprava:** Terezie Kodetová

Rašeliništní mechorosty Vysočiny

Co jsou to rašeliniště?

Rašeliniště jsou trvale zamokřená místa, kde díky nepřítomnosti kyslíku dochází k ukládání organické hmoty (rašeliny). Pro tento proces jsou nezbytné mechorosty.

2 Rašelinná louka Zlámanec ve Žďárských vrších.

Centrum biodiverzity

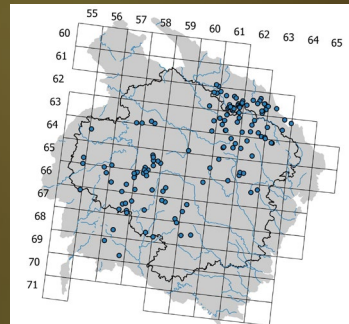
Nedostatek živin a zamokřené prostředí rašelinišť umožňuje přežívání specializovaným a často i velmi vzácným druhům, které by v jiném prostředí nedokázaly přežít.

3 Rašelinná louka Na Podlesí.

Českomoravská vrchovina – opravdový unikát!

Ačkoli dnes na Českomoravské vrchovině najdeme pouze zlomek původního bohatství mokřadních biotopů, stále je jednou z oblastí, které jsou v rámci ČR na rašeliniště nejbohatší. Evidujeme zde téměř 150 různě velkých a zachovalých rašelinišť a rašelinných luk, kde roste přes 50 vzácných a ohrožených mechorostů (viz mapa). Řada těchto druhů má v tomto území centrum rozšíření v rámci ČR.

Jaké mechorosty můžeme na rašeliništích potkat?

Rašeliníky

Klíčová skupina mechorostů, která mívá na rašeliništích největší zastoupení. Na Českomoravské vrchovině najdeme přes 20 druhů rašeliníků.

„Hnědé mechy“

Ostatní mechy, které dostaly jméno podle typické hnědavé barvy dominujících bokoplodých mechů. Mají vyšší zastoupení zvláště na bázemi bohatších rašeliništích.

4 Mechorosty tvoří často smíšené porosty – červený rašeliník Warnstorffův (*Sphagnum warnstorffii*) prorůstají drobné lodyžky bažiníku kostrbatého (*Paludella squarrosa*).

Proč jsou mechorosty na rašeliništích ohrožené?

Zachovalé zbytky rašelinných biotopů se nejčastěji potýkají s narušením vodního režimu a zvýšeným obsahem živin, které jsou většinou důsledkem odvodnění a zemědělského využívání okolních pozemků. Vzácné druhy rašeliništních mechorostů jsou na tyto změny velmi citlivé. Jedná se o konkurenčně slabé organizmy, pro které vyšší zápoj bylinného patra představuje zásadní problém. Navíc absence kořenového systému a příjem živin celým povrchem lístků je příčinou jejich vyšší citlivosti na chemizmus prostředí a rychlejší reakce na změny v okolí. Proto je zachování lokalit a populací významných druhů mechorostů závislé na pravidelném a správně načasovaném obhospodařování a péči.

Jak můžeme ohroženým mechorostům pomoci?

Přežití rašeliništních mechorostů je závislé na správném obhospodařování lokalit, které spočívá v pravidelném kosení a pečlivém odstraňování sena, v likvidaci náletových dřevin a pravidelném narušování povrchu. U některých lokalit je nutná úprava vodního režimu.

5 Odstraňování sena z rašelinné louky Na Oklice.